

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 30 » 12 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

Київ – 2020

Розробники: Крюкова Ганна Олексіївна, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка; Мостовщикова Дар'я Олегівна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Крюкова Ганна Олексіївна, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка; Крюк Олександр Олексійович, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 7 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

« ___ » _____ 2020 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Анастасія ВАРИВОНЧИК

Робочу програму перевірено
« ___ » _____ 2020 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20 ___ /20___ н.р. _____ (підпис) (_____) (ІПБ), « ___ » ___ 20___ р., протокол № ___

На 20 ___ /20___ н.р. _____ (підпис) (_____) (ІПБ), « ___ » ___ 20___ р., протокол № ___

На 20 ___ /20___ н.р. _____ (підпис) (_____) (ІПБ), « ___ » ___ 20___ р., протокол № ___

На 20 ___ /20___ н.р. _____ (підпис) (_____) (ІПБ), « ___ » ___ 20___ р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисципліни	Нормативна			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів/годин	5/150			
Курс	2		-	
Семестр	3	4	-	-
Кількість змістовних модулів з розподілом:	2	1	-	-
Обсяг кредитів	3	2	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	90	60	-	-
Аудиторні	54	48	-	-
Модульний контроль	-	-	-	-
Семестровий контроль	30	-	-	-
Самостійна робота	6	12	-	-
Форма семестрового контролю	екзамен	залік	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності, обумовленої знанням мистецьких засобів та прийомів для виявлення виразності образу, цілісності твору та його осмислення.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з базовими засадами побудови композиції, яка являє собою мистецько-образну, змістовно-формальну цілісність всіх елементів структури, що органічно пов'язані між собою;
- навчити розрізняти змістовний зоровий центр від геометричного;
- ознайомити з конструктивними прийомами побудови композиції;
- ознайомити з різними видами композиції: фронтально-пласкою, об'ємною та просторовою;
- навчити професійному підходу до реалізації творчого задуму в композиції картини;
- навчити працювати у техніці олійного живопису, вмінню синтезувати динаміку ритму або статику, контрастність або тотожність нюансів, пропорцій;
- навчити практично використовувати отримані знання і навички композиційної побудови у творчій роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності	ЗК 1	Світоглядна: знання предметної області і розуміння специфіки професії; усвідомлення рівних можливостей з гендерних питань; здатність діяти з соціальною

		відповідальністю і громадянською свідомістю; здатність бути критичним та самокритичним.
	ЗК 6	Самоосвітня: здатність до самонавчання та самоосвіти як умови професійного самозростання та самовдосконалення.
	ЗК 7	Універсальна: здатність самостійно виявляти, висувати й вирішувати проблеми, планувати та розподіляти час; здатність застосовувати знання на практиці, приймати обґрунтовані рішення; готовність адаптуватися і діяти у нових ситуаціях, виявляти і брати на себе ініціативу, підтримувати та зміцнювати дух підприємництва, об'єктивно здійснювати самооцінку та оцінювати якість роботи інших.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 2	Естетико-культурологічна: здатність до естетизації середовища та активної участі у соціокультурному житті; здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці.
	ФК 3	Особистісно-креативна: здатність до самостійного прийняття сміливих рішень, генерування нових оригінальних ідей для досягнення творчих цілей; здатність до самокритики задля бажання досягти успіху.
	ФК 4	Художньо-творча: здатність до самовираження у галузі: станкового живопису, вільної, друкованої та комп'ютерної графіки, художньої кераміки, текстилю.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання:

- послідовності ведення роботи, від задуму до готової картини;
- підпорядкування зображувальних елементів картини головній ідеї та врівноваження частин в єдиній площині;
- знання конструктивних засобів: ритму, контрасту, симетрії, масштабу, пропорції;
- аналіз композиційної побудови образотворчих вірців мистецтва світових майстрів, сучасні тенденції композиції.

Практичні навички і вміння:

- поєднувати ідейний задум з технічними засобами для передачі художнього образу;
- практичні навички пошуку композиції майбутньої роботи та самоаналіз у відборі кращих начерків;
- вміння пропорційно збільшувати знайдений начерк до потрібного формату та графічно деталізувати знайдену світло-тіньову композицію;
- створювати кольорові пошуки майбутньої композиції в різних кольорових гаммах (нюанс, контраст, тепло-холодність);
- вміння створювати врівноважені композиції;
- застосовувати перспективу, масштаб, пропорції в побудові композиції;
- організовувати простір з врахуванням співвідношення площин та форм, контрастів, ритму й руху, рівноваги тональних плям, фактури, кольору;

- формувати власний творчий почерк в реалізації створення картини.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність діяти в соціумі з урахуванням світоглядних орієнтирів інших членів суспільства, організувати самостійне навчання і працю.
ПРН 2	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на актуальні проблеми соціуму, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 3	Володіння методами міжособистісних комунікацій, дотримуючись норм толерантності. Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 4	Володіння знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, здатність застосовувати їх у професійній діяльності.
ПРН 5	Здатність здійснювати мистецьку та культурно-просвітницьку діяльність.
ПРН 6	Здатність до навчання та самостійної науково-дослідної діяльності
ПРН 7	Знання сучасних наукових досягнень, в тому числі у міждисциплінарній галузі, здатність вести самостійну дослідницьку діяльність у галузі мистецтва на базі отриманих знань з фахових дисциплін
ПРН 9	Уміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів візуального мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
ПРН 15	Володіння фаховою термінологією, методами та прийомами професійної діяльності, здатність відповідати за результати своєї праці.
ПРН 17	Здатність взаємодіяти з оточуючим соціальним середовищем, будувати партнерські стосунки на засадах толерантності, взаємоповаги та співтворчості.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійні
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
III семестр							
Змістовий модуль I. Натюрморт							
Тема 1. Графічні пошуки майбутньої композиції натюрморту	6			6			
Тема 2. Ескізи. Пошук колірної гами	6			6			
Тема 3. Детальний тоновий розбір знайденої композиції	12			12			
Тема 4. Натюрморт	12			12			
Модульний контроль							
Разом							
	36			36			

Змістовий модуль II. Пейзаж							
Тема 5. Графічні пошуки майбутньої композиції пейзажу	6						6
Тема 6. Ескізи. Пошук колірної гами.	6			6			
Тема 7. Пейзаж	12			12			
Модульний контроль							
Разом	24			18			6
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	90			54			6
IV семестр							
Змістовий модуль III. Композиція на задану тему							
Тема 8. Композиція на тему «Ранок робочого дня»	24			24			6
Тема 9. Композиція на тему «Майстерня 116а»	24			24			6
Модульний контроль							
Разом	60			48			12
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	60			48			12

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Натюрморт

Тема 1. Графічні пошуки майбутньої композиції натюрморту (6 год.)

Розмір: А6

Кількість: 30 шт.

Матеріал: папір, графічні матеріали

З представлених предметів скомпонувати гармонійний натюрморт, вирішити його в тоні та зробити серію ескізів в різних форматах (квадрат, вертикаль, горизонталь).

Якщо необхідно показати перспективу в натюрморті, то робити це потрібно достатньо умовно. Основна задача розкласти натюрморт на врівноважені співвідношення темного та світлого, ритм. Уникаючи вихоплених з дійсності натуральних ракурсів потрібно перетворювати їх на виправдані, композиційно осмислені розвороти форми. Всі прийоми повинні працювати на виявлення виразності композиції і предметів в ній.

Можна пересувати предмети в композиції, міняти їх місцями, збільшувати або зменшувати їх кількість, вводити додаткові об'єкти, головне – зберегти суть постановки, створити оригінальний начерк який стане основою майбутньої роботи.

З усієї кількості ескізів обрати з викладачем найкращий варіант та перейти до наступного етапу.

Рекомендована література:

Основна: [3], [4].

Додаткова: [1], [2].

Тема 2. Ескізи. Пошук колірної гами (6 год.)

Розмір: А4

Кількість: 6 шт.

Матеріал: полотно, олія.

Завдання студентів на основі затвердженого начерку знайти цікавий кольоровий варіант майбутнього натюрморту.

До пошуку колірних варіантів слід підійти обдуманно. Потрібно зберегти тональну основу даної постановки повністю, за необхідності варіюючи кольорові співвідношення. Перед початком самостійного пошуку викладач з студентами аналізує натюрморти класиків українського та міжнародного мистецтва, акцентує увагу на прийомах, контрастах чи нюансах, які властиві митцям. Це має надихнути студентів до власного пошуку та експериментів з кольором. Ескізи мають бути створені в теплій і холодній гамі, засновані на принципах контрасту чи нюансу.

Рекомендована література:

Основна: [1], [6].

Додаткова: [2], [3].

Тема 3. Детальний тоновий розбір знайденої композиції (12 год.)

Розмір: 50x60, 50x70 см.

Кількість: 1 шт.

Матеріал: папір, олівці різної м'якості.

Дане завдання сприяє глибшому усвідомленню та розбору знайденого начерку майбутньої композиції. Це вже не А6 розмір, а значно більший формат, тому опрацювати і деталізувати його потрібно уважніше. Після масштабування йде тональний розбір по формі світло-тіні, падаючих тіней та рефлексів олівцями різної м'якості. Цей етап є підготовчим до майбутньої роботи в техніці олійного живопису, проте може сприйматись та експонуватись як окрема завершена графічна робота.

Рекомендована література:

Основна: [1], [6].

Додаткова: [2], [3].

Тема 4. Натюрморт (12 год.)

Розмір: 50 x 60, 50 x 70 см

Кількість: 1 шт.

Матеріал: полотно, олія.

Після завершення всіх підготовчих етапів, студент переходить до реалізації затвердженої тональної композиції та кольорової гами на полотні формату 50 x 60 см. Важливо витримати знайдений тон, ритм та нюанси кольору.

Для цілісного сприйняття роботи більшого формату (порівняно з ескізами) важливо постійно відходити та сприймати написане на відстані.

Рекомендована література:

Основна: [1], [3].

Додаткова: [5], [6].

Змістовий модуль II. Пейзаж

Тема 6. Ескізи. Пошук колірної гами (6 год.)

Розмір: А4

Кількість: 6 шт.

Матеріал: полотно, олія.

Завдання студентів на основі затвердженого начерку (який вони знайшли в процесі роботи над самостійною роботою) здійснити пошук кольорового варіанту майбутнього пейзажу.

До пошуку колірних варіантів слід підійти обдуманно. Потрібно експериментувати з кольором та відтінками, намагатись знайти оригінальну кольорову гаму. Ескізи мають бути створені в теплій і холодній гамі, засновані на принципах контрасту чи нюансу.

Рекомендована література:

Основна: [1], [6].

Додаткова: [2], [4].

Тема 7. Пейзаж (12 год.)

Розмір: 50x60, 50x70 см.

Кількість: 1 шт.

Матеріал: полотно, олія.

Після завершення всіх підготовчих етапів, студент переходить до реалізації затвердженої тональної композиції та кольорової гами на полотні формату 50 x 60 см, 50 x 70 см. Важливо витримати знайдений тон, ритм та нюанси кольору.

Для цілісного сприйняття роботи більшого формату (порівняно з ескізами) важливо постійно відходити та сприймати написане на відстані.

Працюючи над композицією студенти мають здійснити перші кроки в пошуку власного стиля.

Рекомендована література:

Основна: [1], [6].

Додаткова: [2], [4].

Змістовий модуль III. Композиція на задану тему

Тема 8. Композиція на тему «Ранок робочого дня» (24 год.)

Розмір начерків: А6; Кількість: 30 шт.; Матеріал: папір, графічні матеріали.

Розмір ескізів: А4; Кількість: 6 шт.; Матеріал: полотно, олія.

Розмір готової роботи: 50x60 см, 50x70 см.; Кількість: 1 шт.;

Матеріал: полотно, олія.

Робота ведеться за сталим алгоритмом дій (змістовий модуль I, II): спочатку начерки (6 год.), потім пошук кольорової гами (6 год.) і безпосередньо робота на полотні заданого формату (12 год.).

Дане завдання спрямоване на розвиток уяви та закріплення знань студентів з композиції. В основі вже пройдені теми натюрморту та пейзажу, які студент варіативно застосовує у власному пошуку.

Рекомендована література:

Основна: [1], [6].

Додаткова: [2], [4].

Тема 9. (24 год.) Композиція на тему «Майстерня 116а»

Розмір начерків: А6; Кількість: 30 шт.; Матеріал: папір, графічні матеріали.

Розмір ескізів: А4; Кількість: 6 шт.; Матеріал: полотно, олія.

Розмір готової роботи: 50 x 60 см, 50 x 70 см.; Кількість: 1 шт.;

Матеріал: полотно, олія.

Робота ведеться за сталим алгоритмом дій (змістовий модуль I, II): спочатку начерки (6 год.), потім пошук кольорової гами (6 год.) і безпосередньо робота на полотні заданого формату (12 год.).

Дане завдання спрямоване на розвиток уяви та закріплення знань студентів з композиції. В основі тема натюрморту та інтер'єр.

Рекомендована література:

Основна: [1], [6].

Додаткова: [2], [4].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	ЗМ №1		ЗМ №2		ЗМ №3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом					
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом					
Відвідування практичних занять	1	18	18	9	9	24	24
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом					
Робота на практичному занятті	10	18	180	9	90	24	240
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом					
Виконання завдань для самостійної роботи	5	-	-	1	5	2	10
Модульний контроль (перегляд)	25	Не передбачено навчальним планом					
Виконання ІНДЗ	30	Не передбачено					
Разом		-	198	-	104		274
Максимальна кількість балів:		302				274	
Розрахунок коефіцієнта:		302 : 60 = 5,03				274 : 100 = 2,74	
Екзамен		40				-	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль II

Тема 5. Графічні пошуки майбутньої композиції пейзажу (6 год.)

Формат: А6;

Кількість: 10 шт.;

Матеріали: папір, олівець.

Виконати серію графічних тонових замальовок пейзажу використовуючи різних ритм, композицію, формат та стан доби.

Рекомендована література:

Основна: [2], [3], [4].

Додаткова: [2].

Змістовий модуль III

Тема 8. Композиція на тему «Ранок робочого дня» (6 год.)

Формат: А6;

Кількість: 5;

Матеріали: папір, олівець.

Продовжити розпочатий в аудиторії пошук тональних ескізів самостійно. Виконати замальовки використовуючи різних ритм, композицію, формат та стан доби.

Рекомендована література:

Основна: [2], [3]

Додаткова: [1], [2].

Тема 9. Композиція на тему «Майстерня 116а» (6 год.)

Формат: А6;

Кількість: 5;

Матеріали: папір, олівець.

Продовжити розпочатий в аудиторії пошук тональних ескізів самостійно. Виконати замальовки використовуючи різних ритм, композицію, формат.

Рекомендована література:

Основна: [2], [4]

Додаткова: [2], [3].

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи

1. Оригінальність композиції – 1 б.;
2. Композиційна рівновага – 1 б.;
3. Повнота обсягу виконання – 1 б.;
4. Якість виконання – 1 б.;
5. Виявлення творчого підходу – 1 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

З дисципліни «Композиція» навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» не передбачено проведення модульного контролю.

6.4. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання*

У III семестрі семестровий контроль з дисципліни «Композиція» проводиться у вигляді виконання практичного завдання на задану тему. Тематика, вимоги та критерії оцінювання семестрового контролю визначаються і затверджуються програмою екзамену.

У IV семестрі семестровий контроль з дисципліни «Композиція» проводиться у формі підсумкового модульного контролю (заліку), який виставляється як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

Критерії оцінювання іспиту	Максимальна кількість балів
Студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, виконує пошук композиції відповідно поставленому завданню; робота повинна мати гармонійні та довершені тонові та кольорові співвідношення. Студент досконало володіє розумінням основ композиції та конструктивної побудови, демонструє схожість з натурою, охайне та якісне завершення	36-40
Студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні помилки, виконує живописну роботу відповідно поставленому завданню, але робота має не достатньо довершені тонові та кольорові співвідношення, студент допускає несуттєві неточності.	26-35
Студент демонструє знання навчального матеріалу, але допускає помилки: деякі кольори взяті не точно (гармонійність поєднання кольорів); проблеми з передачею просторовості та об'єму.	21-25
Студент володіє більшою частиною навчального матеріалу, має достатній рівень розвитку умінь та навичок, але не завжди може вдало застосувати їх, виконує роботу з формальними похибками, допускає певні технічно-технологічні помилки, графічний ескіз не є гармонійно узгодженим за тональними співвідношеннями.	16-20
Студент володіє меншою частиною навчального матеріалу, має низький рівень розвитку умінь та навичок, виконує живописну роботу з суттєвими формальними похибками, допускає технічно-технологічні помилки, що відображаються на якості роботи.	11-15
Студент володіє незначною частиною навчального матеріалу, має низький рівень розвитку умінь та навичок, виконує живописну роботу з грубими формальними похибками, робота не завершена.	6-10
Студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, при виконанні роботи допущені грубі помилки, що принципово спотворюють поставлене завдання, робота відсутня.	0-5

6.5. *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю*

В 3 семестрі семестровий контроль навчальної діяльності студента з дисципліни «Композиція» проводиться у вигляді обов'язкового перегляду практичних аудиторних робіт, виконаних студентом у процесі навчальної діяльності протягом навчального року.

При проведенні екзамену студентом виконується практичне завдання на задану тему.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»

Композиція	
III семестр	
разом 90 год., з них: практичні заняття – 54 год., семестровий контроль – 30 год., самостійна робота – 6 год.	
Змістовий модуль I. Натюрморт	
Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Графічні пошуки майбутньої композиції натюрморту 33 б.	
Тема 2. Ескізи. Пошук кольорової гами 33 б.	
Тема 3. Детальний тоновий розбір знайденої композиції 66 б.	
Тема 4. Натюрморт 66 б.	
Разом – 198 б.	
Змістовий модуль II. Пейзаж	
Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 6. Ескізи. Пошук колірної гами 33 б.	Тема 5. Графічні пошуки майбутньої композиції пейзажу (формат А6, олівець, папір, кількість: 10 шт.) 5 б.
Тема 7. Пейзаж 66 б.	
Разом – 99 б.	
Разом – 5 б.	
Разом за III семестр – 302 б.	
Коефіцієнт визначення успішності – 5,03	
Екзамен – 40 б.	
IV семестр	
разом 60 год., з них: практичні заняття – 48 год., самостійна робота – 12 год.	
Змістовий модуль III. Композиція на задану тему	
Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 8. Композиція на тему «Ранок робочого дня» 132 б.	Тема 8. Композиція на тему «Ранок робочого дня». Графічні тональні пошуки. (формат А6, олівець, папір, кількість: 5 шт.) 5 б.
Тема 9. Композиція на тему «Майстерня 116а» 132 б.	
Разом – 264 б.	
Разом – 10 б.	
Разом – 274 б.	
Коефіцієнт визначення успішності – 2,74	

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Голубева О. Л Основы композиции / О. Л. Голубева – М.: Сварог и К, 2008. – 144 с. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/1039/>)

2. Дагдьян К. Декоративная композиция / К. Дагдьян. - Ростов-на-Дону: «Феникс», 2008. – 314 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 2 примірників).
3. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти / М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. – К.: Вища школа, 2002. – 192 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 62 примірників).
4. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва / В. П. Котляр. – К.: Кондор, 2006. – 200 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 40 примірників).
5. Яремків М. Композиція / М. Яремків. – Тернопіль: «Підручники і посібники», 2005. – 110 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).

Додаткова:

1. Бідняк М. М. Архітектурна композиція / М. М. Бідняк, О. Б. Білінська. – Львів: «Львівська політехніка», 2011. – 152 с.
2. Гребенюк Г. Є. Основи композиції та рисунка / Г. Є. Гребенюк. – К.: Техніка, 2000. – 224 с.
3. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи / Ф. В. Ковалев. – К.: Вища школа, 2000. – 144 с.
4. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма / Т. О. Ніколаєва. – К.: Либідь, 2006. – 176 с.
5. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві / М. М. Писанко. – К.: Мистецтво, 2000. – 128 с.